

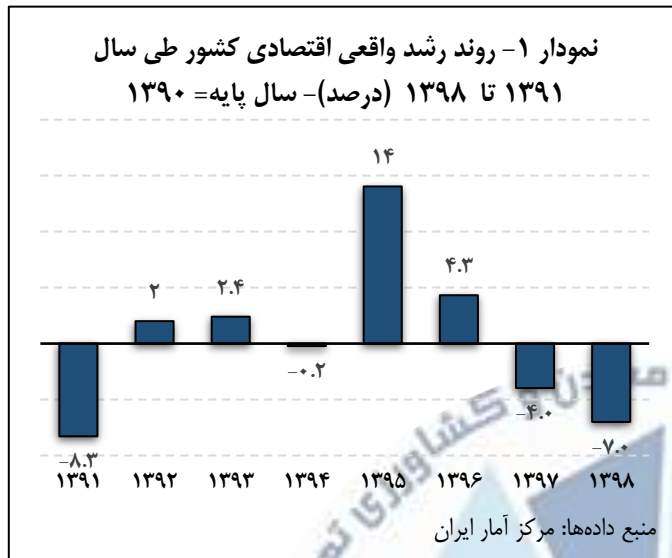
اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

تحولات رشد اقتصادی ایران طی سال‌های ۱۳۹۸-۱۳۹۱

مرکز آمار ایران، جدیدترین آمارهای خود از رشد اقتصادی کشور را منتشر کرده که براساس آن اقتصاد ایران در سال ۱۳۹۸، با رشد منفی ۷ درصدی همراه بوده است. این رشد اقتصادی منفی در ادامه روندی است که از سال ۱۳۹۷ شروع شده است. از منظر فعالیت‌ها، دلیل عمده رشد منفی ۷ درصدی اقتصاد کشور در سال ۱۳۹۸، کاهش ارزش افزوده فعالیت «استخراج نفت و گاز طبیعی» است. در سال ۱۳۹۸، ارزش افزوده این فعالیت نسبت به سال ۱۳۹۷ افت ۳۵ درصدی را تجربه کرده که با این میزان افت، حدود ۶.۵ واحد درصد از رشد اقتصادی منفی ۷ درصدی کشور در این سال را به خود اختصاص داده است. از منظر هزینه اقلام نهایی هم عامل مسلط افت رشد اقتصادی سال ۱۳۹۸، کاهش «خالص صادرات کالاها و خدمات» با مشارکت ۳ واحد درصدی بوده است.

تهیه شده توسط فروغ کریمی امیرکاسر

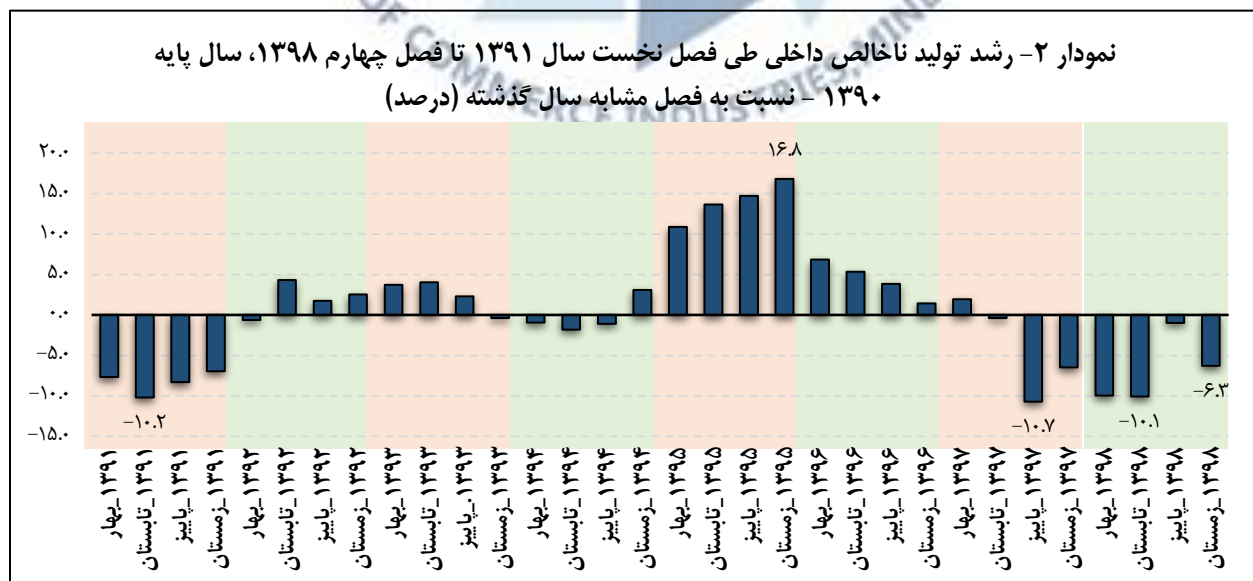
معاونت بررسی های اقتصادی

بر اساس اطلاعات مرکز آمار ایران، در سال ۱۳۹۸ تولید ناخالص داخلی ایران معادل ۳ هزار و ۴۱۶ هزار میلیارد تومان رقم خورده است. رشد اقتصادی ایران در این سال نیز معادل منفی ۷ درصد ثبت شده که نسبت به سال ۱۳۹۷ با کاهش ۳ واحد درصدی همراه بوده است. دو سال متوالی رشد منفی اقتصاد ایران به معنای آغاز دوره رکود اقتصادی در کشور است که در سال ۱۳۹۸ نیز تشدید شده است. اگرچه طی دو سال اخیر رشد اقتصادی کشور روند نزولی را در پیش گرفته ولی در مقایسه با سال ۱۳۹۱ (آغاز تحریم‌ها) که رشد معادل منفی ۸.۳ درصد بوده، کمتر است (نمودار ۱).

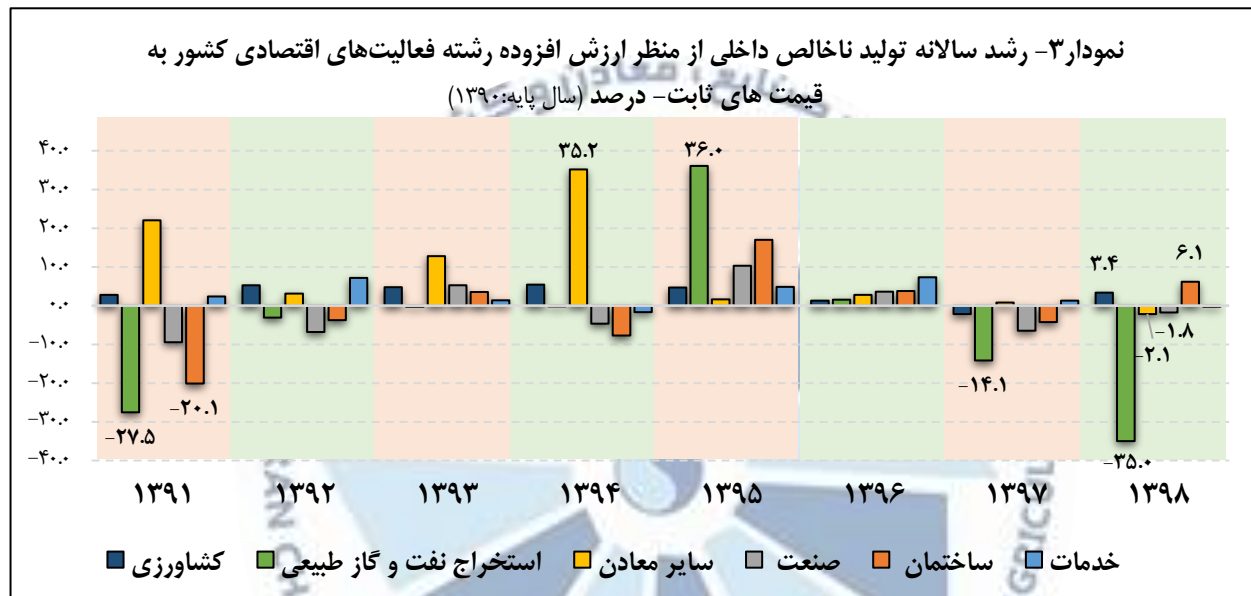
طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۷، رشد اقتصادی ایران در سال ۱۳۹۵، در بالاترین سطح خود قرار داشته و معادل ۱۴ درصد ثبت شده است. پس از آن در سال ۱۳۹۶، رشد تقریباً یک‌سوم شد و پس از آن وارد فاز منفی شد (نمودار ۱).

روند فصلی رشد واقعی تولید ناخالص داخلی کشور طی بهار ۱۳۹۱ تا زمستان ۱۳۹۸ در نمودار ۲ به تصویر کشیده شده است. همانطور که مشاهده می‌شود رشد اقتصادی کشور از تابستان ۱۳۹۷ وارد فاز منفی شده (منفی ۰.۴ درصد) و این روند تا زمستان ۱۳۹۸ (منفی ۶.۳ درصد) نیز ادامه داشته است. طی بهار ۱۳۹۱ تا زمستان ۱۳۹۸، بیشترین رشد اقتصادی مربوط به زمستان ۱۳۹۵ بوده که معادل ۱۶.۸ درصد رقم خورده است. کمترین رشد اقتصادی هم به پاییز ۱۳۹۷، اختصاص داشته است.

رشد اقتصادی از منظر فعالیت‌ها

در سال ۱۳۹۸، ارزش افزوده فعالیت «استخراج نفت و گاز طبیعی» بر اساس سال پایه ۱۳۹۰، افت بی‌سابقه ۳۵ درصدی را نسبت به سال ۱۳۹۷ تجربه کرده است. این در حالی است که ارزش افزوده دو گروه «ساختمان» و «کشاورزی» به ترتیب با رشد ۶.۱ درصد و ۳.۴ درصد همراه بوده است. در سال ۱۳۹۸، گروه «صنعت» نیز افت ارزش افزوده ۱.۸ درصدی و گروه «سایر معادن» نیز افت ۲.۱ درصدی را تجربه کرده است (نمودار ۳).

منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران

*در پیوست شماره ۱، دسته‌بندی بخش‌ها، گروه‌ها و فعالیت‌های اقتصادی ذکر شده است.

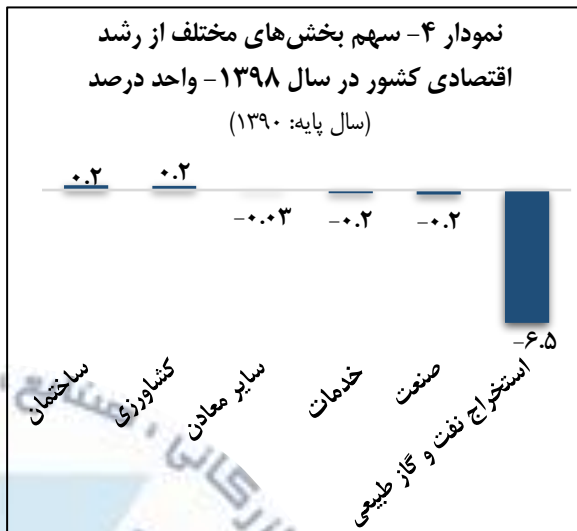
ارزش افزوده فعالیت «استخراج نفت و گاز طبیعی» در حالی که در سال ۱۳۹۸ افت ۳۵ درصدی را تجربه کرده که سه سال قبل از آن، با رشد ۳۶ درصدی همراه بود. پیشتر در سال ۱۳۹۱، رشد ارزش افزوده فعالیت «استخراج نفت و گاز طبیعی» با افت شدید ۲۷.۵ درصدی همراه بوده که از رقم مشابه در سال ۱۳۹۸ کمتر بوده است.

بررسی آمارها نشان می‌دهد که بیشترین تاثیر در افت ۷ درصدی ارزش افزوده در سال ۱۳۹۸ را فعالیت «استخراج نفت و گاز طبیعی» داشته است؛ بطوریکه ۶.۵ واحد درصد از این افت مربوط به این فعالیت بوده است. گروه «صنعت» و بخش «خدمات» نیز هر کدام سهم منفی ۰.۲ واحد درصدی و دو گروه «کشاورزی» و «ساختمان» سهم مثبت ۰.۲ واحد درصدی از رشد اقتصادی کشور در سال ۱۳۹۸ را به خود اختصاص داده‌اند (نمودار ۴). در میان رشته فعالیت‌های اقتصادی مندرج در نمودار ۴، فعالیت «استخراج نفت و گاز طبیعی» و گروه «سایر معادن» طی چهار فصل متوالی سال ۱۳۹۸، رشد منفی را تجربه کرده‌اند. گروه «صنعت» بعد از هفت فصل متوالی رشد منفی که از ابتدای سال ۱۳۹۷ آغاز شده بود، در زمستان ۱۳۹۸ از رکود خارج شده و رشد ۲.۴ درصدی را تجربه کرده است (نمودار ۵).

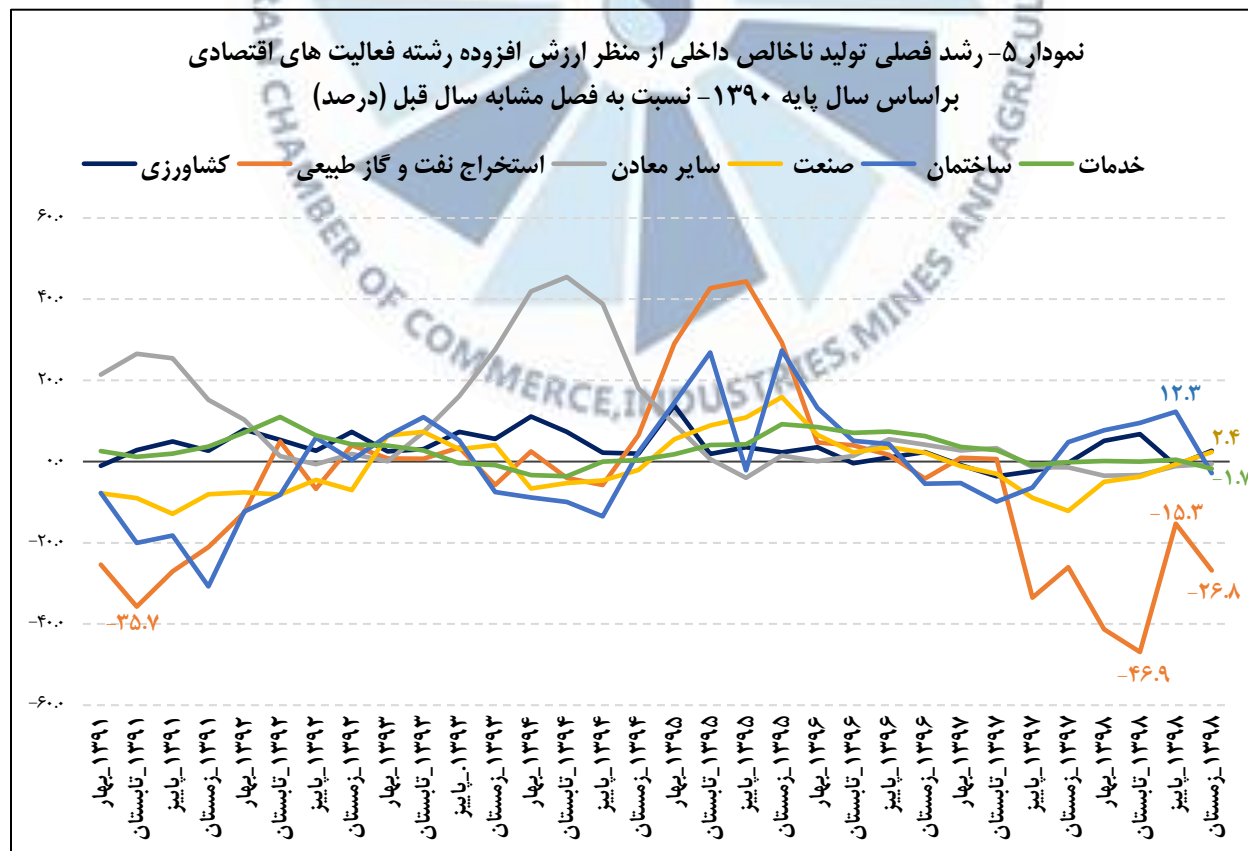
معاونت بررسی های اقتصادی

اگرچه رشد ارزش افزوده فعالیت «استخراج نفت و گاز طبیعی» در سال ۱۳۹۱ و از تابستان ۱۳۹۷ به بعد همواره منفی بوده، اما در تابستان ۱۳۹۸، این کاهش به بیشترین سطح خود رسیده است. در این فصل از سال، ارزش افزوده این فعالیت، افت حدود ۴۷ درصدی را نسبت به مدت مشابه سال ۱۳۹۷ تجربه کرده است. این کاهش پس از آن در پاییز ۱۳۹۸ به ۱۵.۳ درصد و در زمستان به حدود ۲۷ درصد رسیده است. پیشتر در تابستان ۱۳۹۱ نیز افت ارزش افزوده فعالیت «استخراج نفت و گاز طبیعی» حدود ۳۶ درصد رقم خورده بود (نمودار ۵).

گروه «ساختمان» نیز اگرچه در کل سال ۱۳۹۸ با رشد ارزش افزوده همراه بوده، اما آمارها نشان می‌دهد که در زمستان ۱۳۹۸، ارزش افزوده این بخش حدود ۲.۹ درصد افت داشته است. بخش «خدمات» نیز در زمستان سال ۱۳۹۸، با افت ۱.۷ درصدی ارزش افزوده همراه بوده است (نمودار ۵).

منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران

منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران

معاونت بررسی های اقتصادی

گروه «سایر معادن» نیز در کلیه فصول سال ۱۳۹۸ با افت ارزش افزوده همراه بوده، اگرچه میزان افت آن طی فصول با کاهش همراه بوده و از افت ۳.۵ درصدی در بهار به افت ۰.۵ درصدی در زمستان رسیده است. گروه «کشاورزی» نیز در زمستان ۱۳۹۸، رشد ۲.۷ درصدی ارزش افزوده را تجربه کرده است (نمودار ۵).

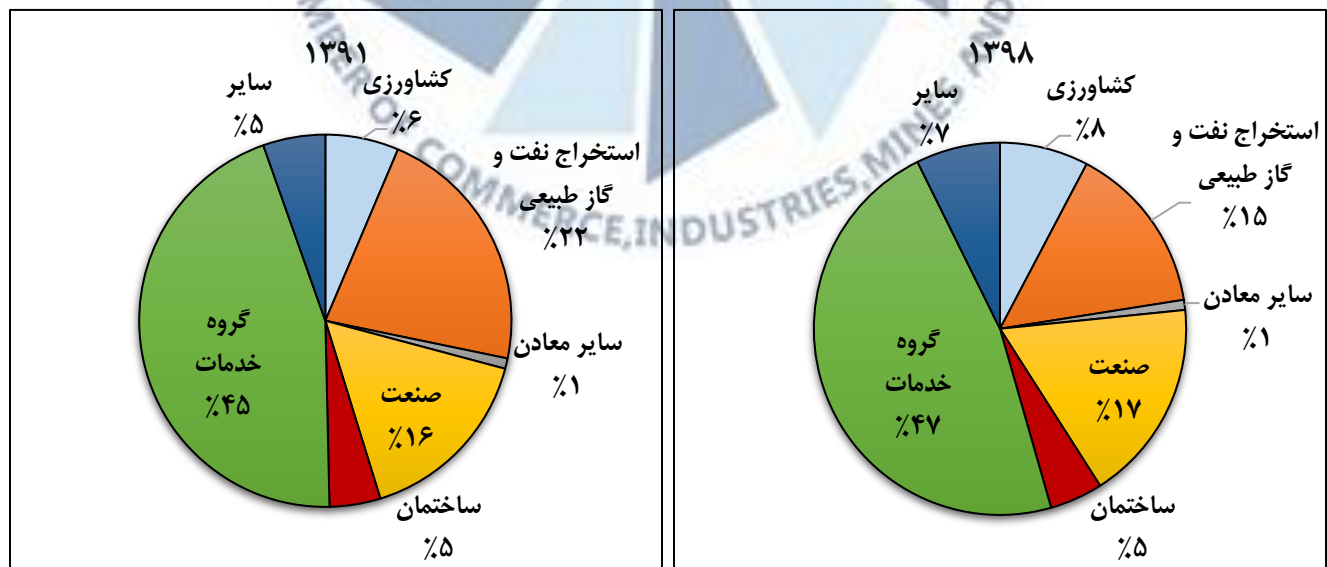
در سال ۱۳۹۸، سهم عمده تامین تولید ناخالص داخلی کشور مربوط به بخش «خدمات» بوده است. سهم این بخش از تولید ناخالص داخلی کشور در سال ۱۳۹۸ معادل ۴۷ درصد بوده که نسبت به سال ۱۳۹۱ با افزایش ۲ واحد درصدی همراه بوده است.

سهم گروه «صنعت» از تولید ناخالص داخلی کشور در سال ۱۳۹۸ معادل ۱۷.۵ درصد بوده و نسبت به سهم آن در سال ۱۳۹۱ حدود یک واحد درصد رشد داشته است. گروه «کشاورزی» نیز با افزایش سهم از ۶ درصد در سال ۱۳۹۱ به ۸ درصد در سال ۱۳۹۸ همراه بوده است.

فعالیت «استخراج نفت و گاز طبیعی» که در سال ۱۳۹۱ حدود ۲۲ درصد از تولید ناخالص داخلی کشور را تشکیل می‌داد، در سال ۱۳۹۸ با افتی قابل ملاحظه، سهم آن به ۱۵ درصد رسیده است. کاهش سهم فعالیت «استخراج نفت و گاز طبیعی»، با افزایش سهم بخش «خدمات»، گروه «صنعت» و گروه «کشاورزی» جبران شده است.

سهم گروه‌های «ساختمان» و «سایر معادن» از تولید ناخالص داخلی کشور نیز در سال ۱۳۹۸ نسبت به سال ۱۳۹۱ تغییری نداشته است.

نمودار ۶- سهم ارزش افزوده رشته فعالیت‌های اقتصادی از تولید ناخالص داخلی کشور، درصد

منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران

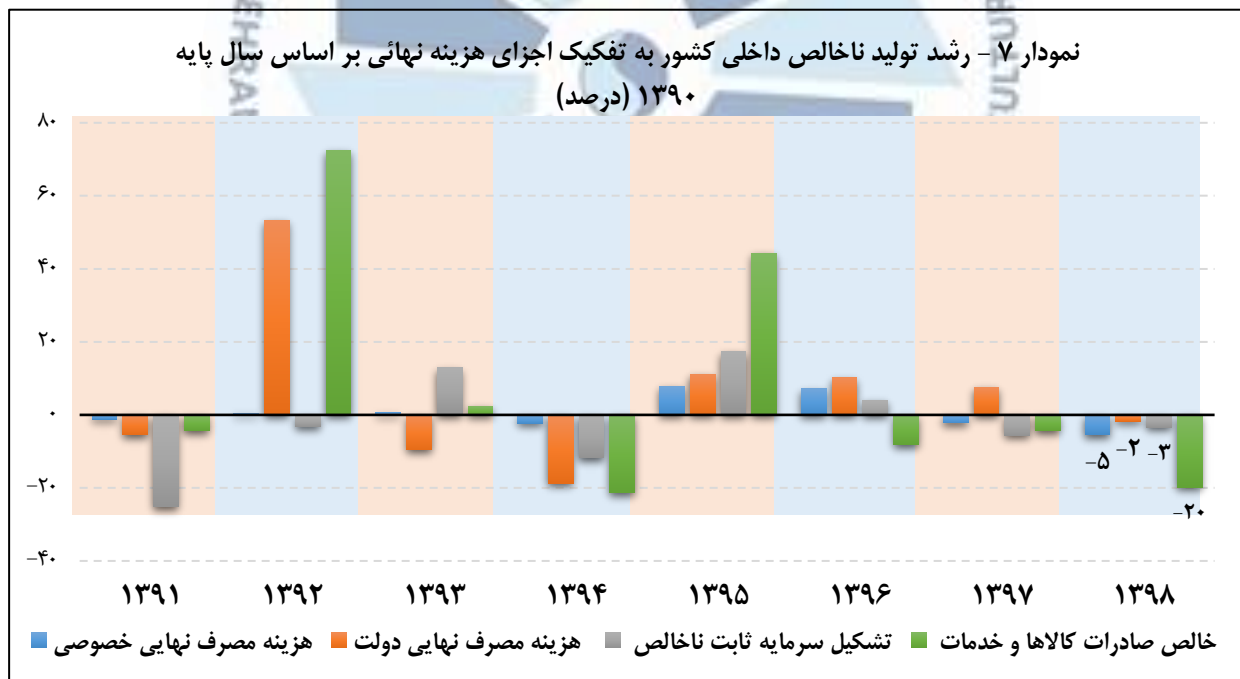
*در پیوست شماره ۱، دسته‌بندی بخش‌ها، گروه‌ها و فعالیت‌های اقتصادی ذکر شده است.

رشد اقتصادی از منظر اقلام هزینه نهایی

در میان اقلام هزینه‌ای، تولید ناخالص داخلی، بیشترین کاهش مربوط به «خالص صادرات کالا و خدمات» معادل ۲۰ درصد بوده که حدود ۳ واحد درصد از رشد اقتصادی منفی ۷ درصدی کشور در سال ۱۳۹۸ را رقم زده است. شایان ذکر است خالص صادرات و واردات برای سومین سال متوالی در سال ۱۳۹۸ منفی شده است (نمودار ۷ و ۸).

در سال ۱۳۹۸، میزان سرمایه‌گذاری کشور بر اساس سال پایه ۱۳۹۰، با کاهش ۳ درصدی همراه بوده و سهم حدود منفی ۰.۶ واحد درصد در رشد اقتصادی منفی ۷ درصدی کشور داشته است. عامل کاهش سرمایه‌گذاری عمدتاً مربوط به کاهش شدید «تشکیل سرمایه ثابت ماشین‌آلات» بوده که افت قابل توجه ۱۲ درصدی را در سال ۱۳۹۸ نسبت به سال ۱۳۹۷ تجربه کرده است. این در حالی است که طی این مدت، «تشکیل سرمایه ثابت ساختمان» حدود ۶ درصد رشد داشته است (نمودار ۷).

«هزینه مصرف نهایی خصوصی» و «هزینه مصرف نهایی دولت» نیز در سال ۱۳۹۸، به ترتیب افت ۵ درصد و ۲ درصد را نسبت به سال ۱۳۹۷ تجربه کرده‌اند. سهم «هزینه مصرف نهایی خصوصی» از رشد اقتصادی کشور در سال ۱۳۹۸ حدود منفی ۲.۴ واحد درصد و سهم «هزینه مصرف نهایی دولتی» منفی ۰.۴ واحد درصد بوده است (نمودار ۷ و ۸).

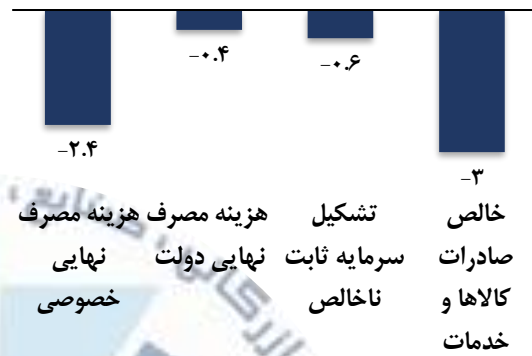
منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران

روند تشکیل سرمایه ثابت ناخالص نیز از زمستان سال ۱۳۹۶ کاهش یافته و تا انتهای سال ۱۳۹۸ نیز این روند ادامه داشته است؛ اگرچه شیب کاهش آن در چهار فصل سال ۱۳۹۸ نسبت به فصول سال ۱۳۹۷ کمی کمتر شده است.

معاونت بررسی های اقتصادی

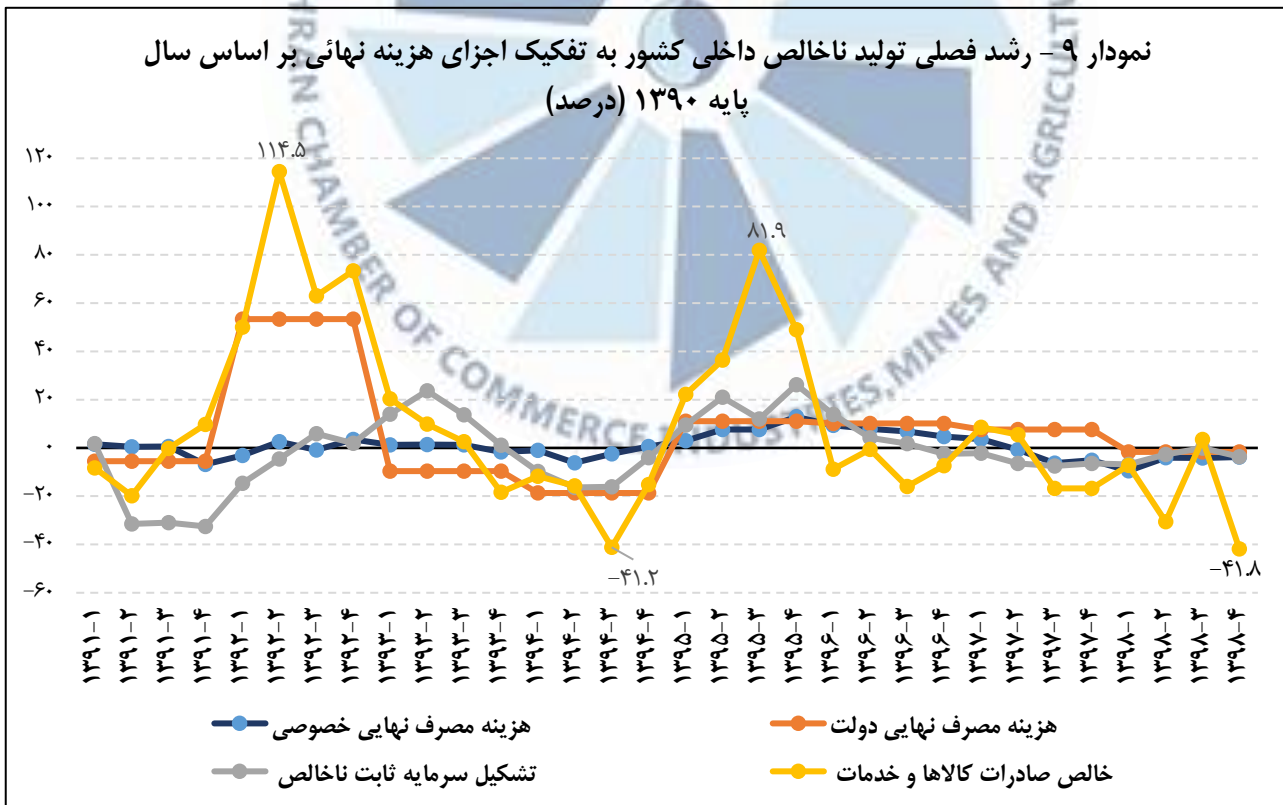
خالص صادرات کالا و واردات اگرچه طی دو سال اخیر با نوساناتی همراه بوده و در برخی فصول کاهش داشته، اما در زمستان ۱۳۹۸ با افت شدیدی همراه شده که طی ۷ سال اخیر بی سابقه بوده است. در زمستان ۱۳۹۸، خالص صادرات کالا و خدمات کشور حدود ۴۲ درصد نسبت به زمستان ۱۳۹۷ افت داشته که عمدتاً ناشی از افت خالص صادرات کالا و خدمات کشور بوده است.

نمودار ۸- سهم اجزای هزینه نهایی از رشد اقتصادی کشور در سال ۱۳۹۸ (واحد درصد)

منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران
تفاوت در مجموع ارقام فوق و رشد اقتصادی ناشی از تغییرات موجودی انبار و اشتباهات آماری است.

نمودار ۹- رشد فصلی تولید ناخالص داخلی کشور به تفکیک اجزای هزینه نهایی بر اساس سال پایه ۱۳۹۰ (درصد)

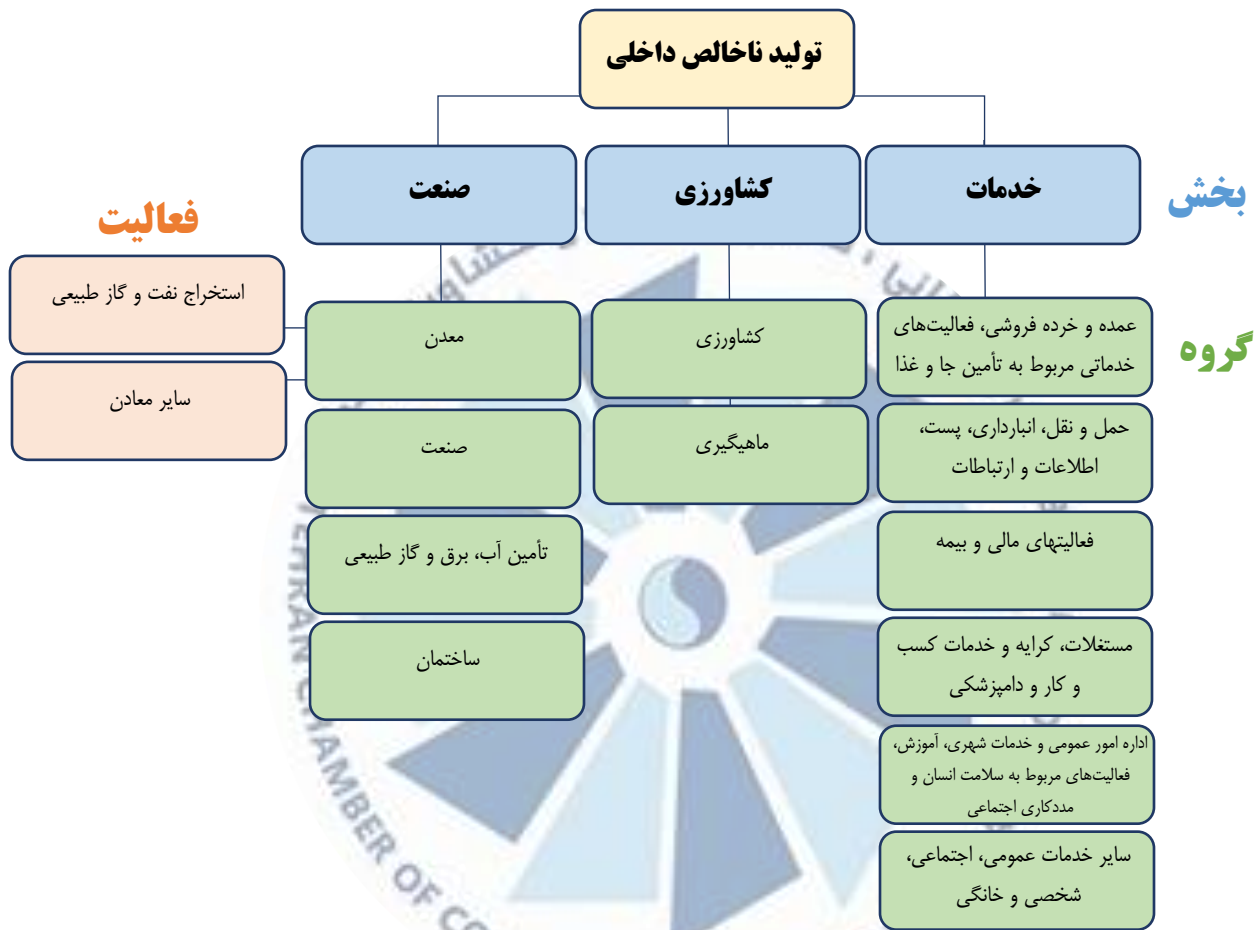

منبع داده‌ها: مرکز آمار ایران

پیوست ۱

رشد اقتصادی بر حسب ارزش افزوده رشته فعالیت های اقتصادی

رشد اقتصادی بر حسب اقلام هزینه ای

